

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsopimuslain 2 luvun 4 §:n sekä tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksen tarkoituksena on selkeyttää määräaikaisiin työsopimuksiin liittyvää lainsäädäntöä ja lisätä työntekijöille annettavia tietoja, joilla voidaan arvioida määräaikaisuuden perustetta ja sitä kautta parantaa vuokratyöntekijöiden asemaa.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työnteon keskeisistä ehdoista annettavaa selvitystä koskevaa työsopimuslain säännöstä siten, että määräaikaissa työsuhteissa selvityksestä olisi käytävä ilmi määräaikaisuuden peruste sekä määräaikaisen sopimuksen päättymisen ajankohta tai arvioitu ajankohta. Säännösmuutos koskisi kaikkia määräaikaista työsuhteita. Lisäksi vuokratyötä koskevaa eri-

tyissäännöstä ehdotetaan täydennettäväksi säännöksellä, jonka tarkoituksena on lisätä vuokratyöntekijöille annettavaa tietoa ja sitä kautta parantaa vuokratyöntekijöiden mahdollisuutta arvioida työsopimuksensa määräaikaisuuden perustetta sekä tulevaisuuden työllistymismahdollisuuksia.

Lisäksi tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tilaajan olisi pyynnöstä ilmoitettava henkilöstön edustajalle myös vuokratyön käytön syy.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013.

PERUSTELUT

1 Nykytila

Vuokratyöhön sovelletaan samoja työlainsäädännön säännöksiä kuin muihinkin työsuhteisiin. Koska vuokratyöntekijä työskentelee käyttäjäyrityksessä, vuokratyössä työnantajavelvoitteet jakautuvat vuokratyöryhtymän kesken käyttäjäyrityksen kesken työsopimuslain (55/2001), jäljempänä *TSL*, 1 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla. Samoin työntekijän velvollisuudet jakautuvat siten, että osa niistä kohdistuu omaan työnantajaan eli vuokratyöryhtymään ja osa käyttäjäyritykseen. Lisäksi eräistä yksittäisistä asioista on annettu työvoiman vuokrausta koskevia erityissäännöksiä. Koeajasta, työnteon keskeisistä ehdoista annettavasta selvityksestä ja vapautuvista työpaikoista tiedottamisesta on oma vuokratyötä koskeva säännöksensä. Lisäksi vuokratyössä sovellettavista vähimmäistyöehdoista ja vuokratyöntekijän oikeu-

desta käyttäjäyrityksen palveluihin ja järjestykseen on laissa omat säännöksensä.

Lainsäädännössä ei lähtökohtaisesti ole rajoitettu käyttäjäyrityksen mahdollisuutta käyttää vuokratyövoimaa. Tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (1233/2006) annettua laissa, jäljempänä *tilaajavastuulaki*, asetetaan käyttäjäyritykselle tiettyjä velvoitteita silloin, kun vuokratyöntekijöitä käytetään yrityksen tavanomaiseen toimintaan. Lisäksi työehtosopimuksissa on tietyillä aloilla sovitettu, milloin ulkopuolista työvoimaa voidaan käyttää. Mikäli ulkopuolisen työvoiman käyttöä ei näin ole rajoitettu, käyttäjäyritys voi halutessaan käyttää vuokratyöntekijöitä ilman, että siihen tulee olla erityistä syytä.

Korkein oikeus antoi keväällä 2012 ensimmäisen vuokratyötä koskevan ratkaisun (KKO 2012:10). Ratkaisu selventää ja rajoittaa määräaikaisten työsopimusten käyttöä ti-

lanteissa, joissa määräaikaisen työsopimuksen kesto on sidottu yksinomaan toistaiseksi voimassa olevan asiakastilauksen keston määrittelemättä määräaikaisen sopimuksen kestoja objektiivisella tavalla. Tapauksessa vuokratyöntekijä oli tehnyt työntekijän kanssa määräaikaisen työsopimuksen, jonka ehtojen mukaan työsuhteen määräaika päättyi käyttäjäyrityksen työntekijää koskevan toimeksiantannon päättyessä. Näin ollen työsopimuksen päättyminen oli tehty riippuvaiseksi pelkästään ulkopuolisen tahon päätöksestä. Korkein oikeus katsoi, että työsopimusta oli kyseisessä tapauksessa pidettävä toistaiseksi voimassa olevana.

2 Ehdotetut muutokset

2.1 Työsopimuslaki

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työsopimuslain 2 luvun 4 §:n työsuhteen keskeisistä ehdoista annettavaa selvitystä koskevaa säännöstä siten, että jatkossa määräaikaisissa työsuhteissa selvityksessä olisi ilmoitettava sopimuksen päättymisen ajankohta tai sopimuksen päättymisen arvioitu ajankohta.

Pykälän 2 momentissa säädetään työnteon keskeisistä ehdoista annettavan selvityksen vähimmäisisällöstä. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi momentin 3 kohtaa niin, että määräaikaisissa työsuhteissa selvityksestä olisi käytävä ilmi määräaikaisuuden peruste sekä määräaikaisen sopimuksen päättymisen ajankohta, jos se on sopimusta solmittaessa tiedossa tai sopimuksen päättymisen arvioitu ajankohta, jos se on kytketty työn valmistamiseen, sijaisuuden päättymiseen tai muuhun objektiiviseen syyhyn.

Objektiivisella syyllä tarkoitettaisiin selkeää tapahtumaa, joka liittyy työntekijän työsopimuksessa tarkoitettuun työhön ja sen päättymisen ajankohtaan. Tällainen tapahtuma tulisi olla tiedossa etukäteen ja sen toteutuminen tulisi olla myös havaittavissa.

Säännös koskisi kaikkia määräaikaisia työsuhteita, ja se täydentäisi lain 6 luvun 1 §:ssä säädettyjä määräaikaisen työsopimuksen päättymistä koskevia säännöksiä. Määräaikainen työsopimus päättyy ilman irtisanomista määräajan päättyessä tai sovittuun työn valmistuessa. Jos työsopimuksen päättymisen

ajankohta on vain työnantajan tiedossa, hänen on ilmoitettava työntekijälle työsopimuksen päättymisestä viipymättä päättymisajankohdan tultua hänen tietoonsa.

Päättymisajankohdan tarkempi arvioiminen selkeyttäisi määräaikaisten työsopimusten keston ja päättymisiin liittyvää lainsäädäntöä. Jatkossa työnantajan olisi tarkemmin määriteltävä, milloin määräaikainen työsuhde päättyy, jos se ei ole sidottu tiettyyn päivämäärään.

Pykälän 4 momentissa säädetään työsuhteen keskeisistä ehdoista annettavan selvityksen antamisesta vuokratyössä. Säännöksen mukaan vuokratyössä selvitys on annettava vuokratyöntekijän pyynnöstä myös alle kuu-kauden pituisissa työsuhteissa. Momenttia ehdotetaan täydennettäväksi siten, että käytettäessä työnantajan aloitteesta määräaikaisista vuokratyösopimusta vuokratyöntekijän antamasta selvityksestä tulisi ilmetä tieto määräaikaisen sopimuksen taustalla olevasta käyttäjäyrityksen asiakassopimukseen perustuvan tilauksen syystä ja kestosta tai arvioidusta kestosta. Tällä velvollisuudella pyritään siihen, että vuokratyöntekijä kykenisi vuokratyösopimuksen taustalla olevan asiakastilauksen keston ja syyn perusteella arvioimaan, onko määräaikaisen vuokratyösopimuksen solmimiselle laissa tarkoitetut perusteet. Vuokratyöntekijän selvitysvelvollisuutta koskevalla säännöksellä ei edelleenkaan otettaisi kantaa käyttäjäyrityksen vuokratyön käytön perusteisiin eikä määräaikaisen sopimuksen solmimisedellytyksiin.

Käyttäjäyrityksellä on TSL 1 luvun 7 §:n 3 momentin perusteella velvollisuus toimittaa vuokratyöntekijälle ne tiedot, jotka se tarvitsee työnantajavelvollisuuksiensa täyttämiseksi. Tarpeellisilla tiedoilla tarkoitetaan kaikkia niitä tietoja, joita vuokratyöntekijä tarvitsee täyttääkseen sille lain mukaan kuuluvat työnantajavelvoitteet. TSL 2 luvun 4 §:n 4 momenttiin ehdotettava säännös olisi tällainen vuokratyöntekijän velvoite, jonka täyttämiseksi käyttäjäyrityksen olisi annettava vuokratyöntekijälle tarvittavat tiedot.

Lisäksi vuokratyöntekijän pitäisi liittää selvitykseen sopimuksen tekemisen arvio vuokratyöntekijän työsopimuksessa sovittuja työtehtäviä vastaavista työtehtävistä. Arvio teh-

täisiin työsopimuksen tekohetkellä, mutta arvio koskisi määräaikaisen sopimuksen päätymishetken jälkeistä tilannetta. Säännöksen tarkoituksena on parantaa vuokratyöntekijöiden mahdollisuutta arvioida työsopimuksensa määräaikaisuuden perustetta. Ehdotetulla muutoksella myös lisätään vuokratyöntekijöiden tietoisuutta vuokratyöryhtymässä tarjolla olevista muista vastaavista tehtävistä ja sitä kautta hänen työllistymismahdollisuuksistaan kyseisen vuokratyötilauksen päätyttyä.

Ehdotettu säännös velvoittaisi työnantajan antamaan vuokratyöntekijälle ne työsuhteen kestoon liittyvät tiedot, joiden perusteella työnantaja päätyy tekemään määräaikaisen työsopimuksen.

2.2 Tilaajavastuulaki

Tilaajavastuulain 6 §:n 1 momentissa säädetään käyttäjäyrityksen luottamusmiehen tai muun henkilöstöedustajan oikeudesta saada tietoja ulkopuolisen työvoiman käytöstä. Säännös koskee sekä vuokratyötä että alihankintaa. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että työnantajan käyttäessä vuokratyöntekijöitä luottamusmiehellä olisi momentissa jo säädettyjen tietojen ohella oikeus saada työnantajaltaan tieto vuokratyön käytön syistä.

Vuokratyön käytön syillä tarkoitettaisiin esimerkiksi vuokratyöntekijän käyttämistä sijaisena käyttäjäyrityksen oman työntekijän poissaolon aikana taikka tarvetta saada lisätyövoimaa ruuhkahuipun ajaksi tai muuta syytä vuokratyön käytölle. Säännöksessä tarkoitettuna vuokratyön käytön syynä voisivat olla niin ikään ulkopuolisen työvoiman käyttöä koskeissa työehtosopimusmääräyksissä sovitut vuokratyövoiman käytön syyt. Jos taas käyttäjäyritys ei ole sidottu ulkopuolisen työvoiman käyttöä koskeviin työehtosopimusmääräyksiin, vuokratyövoiman käytölle ei tarvitse olla edellä kuvatun kaltaisia syitä, vaan sen käyttö voisi perustua muihin syihin, kuten esimerkiksi arvioituun kustannussäästöön, haluun käyttää vuokratyöntekijää oman työntekijän palkkaamisen sijasta rekrytointiprosessista vapautumiseksi tai johonkin muuhun syyhyn.

Säännösmuutos koskisi ainoastaan työntekijöiden edustajan tiedonsaantioikeutta, eikä

sillä otettaisi missään määrin kantaa vuokratyön käytön perusteisiin.

3 Esityksen vaikutukset

Esityksellä täsmennettäisiin määräaikaisten sopimusten päättymiseen johtavien syiden ilmoittamista koskevia säännöksiä, mutta ei puututtaisi voimassa olevan lain kunkin määräaikaisen työsopimuksen edellytyksenä olevaan perustellun syyn vaatimukseen. Ehdotetulla säännöksellä ei rajoitettaisi määräaikaisten sopimusten perusteltua käyttämistä.

Työnantajan velvollisuus ilmoittaa tarkemmin määräaikaisen työsuhteen päättymisestä koskisi kaikkia määräaikaista työsuhteita.

Esityksellä parannetaan määräaikaiseen työsuhteeseen palkatun työntekijän oikeutta saada tietoonsa määräaikaisuuden perusteen lisäksi määräaikaisen sopimuksen päättymisajankohta tai sen arvioitu päättymisajankohta. Lisäksi vuokratyötä koskevalla erityissäännöksellä pyritään parantamaan vuokratyöntekijöiden mahdollisuuksia arvioida vuokratyösopimuksen kestoa. Tavoitteiden toteutuessa määräaikaisten työntekijöiden mukaan lukien vuokratyöntekijöiden asema selkeytyisi ja paranisi.

Tilastokeskuksen työvoimatutkimusten mukaan vuosina 2008—2011 vuokratyötä on tehnyt keskimäärin noin prosentti kaikista 15—64-vuotiaista palkansaajista. Määrä on vaihdellut voimakkaasti talouden suhdanteissa. Se putosi vuoden 2008 keskimäärin 32 000 palkansaajasta 23 000 palkansaajaan vuonna 2009. Vuonna 2010 luku oli 30 000 henkilöä ja vuonna 2011 vuokratyötä oli tehnyt 27 400 henkilöä.

Säännöksen täsmällisten taloudellisten vaikutusten arviointi on vaikeaa. Selkeämpien säännösten voidaan olettaa hyödyttävänä sekä työntekijöitä että työnantajia. Säännöksillä ei ole välittömiä kustannuksia vuokratyöryhtymälle eikä käyttäjäyrityksille.

4 Asian valmistelu

Työmarkkinakeskusjärjestöt ovat tehneet raamisopimuksen Suomen kilpailukyvyyn ja työllisyyden turvaamisesta. Sopimuksessa todetaan osapuolten olevan yhtä mieltä siitä,

että määräaikaisen työsopimuksen tekemisen perusteet sekä peruseriaatteet ovat yhteneväisiä riippumatta eri työsuhdemuodoista. Osapuolet esittivät selvitettäväksi kolmikantaisesti, toteutuvatko nämä perusteet ja periaatteet myös vuokratyössä tehtävissä määräaikaisissa työsopimuksissa.

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriön kolmikantaisessa työryhmässä, jossa olivat edustettuina työ- ja elinkeinoministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön lisäksi palkansaajia edustavat Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry ja Akava ry sekä

työnantajapuolta edustavat Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Henkilöstöpalveluyritysten Liitto HPL ry, Suomen Yrittäjät ry ja Kunnallinen työmarkkinalaitos.

Valmisteluun osallistuneet tahot ovat yksimielisiä esityksen sisällöstä.

5 Voimaantulo

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 2013 alusta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**työsopimuslain 2 luvun 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 4 §:n 2 momentin 3 kohta ja 4 momentti, sellaisena kuin niistä on 2 luvun 4 §:n 4 momentti laissa 707/2008 seuraavasti:

2 luku

Työnantajan velvollisuudet

4 §

Selvitys työnteon keskeisistä ehdoista

Selvitys voidaan antaa yhdellä tai useammalla asiakirjalla tai viittaamalla työsuhteessa sovellettavaan lakiin tai työehtosopimukseen. Selvityksestä on käytävä ilmi ainakin:

3) määräaikaisen työsopimuksen määräaikaisuuden peruste ja sopimuksen päättymisaika tai sen arvioitu päättymisaika;

Edellä 1 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettussa vuokratyössä selvitys on annettava vuokratyöntekijän pyynnöstä myös, vaikka sopimus olisi tehty alle kuukauden määräajaksi. Selvityksessä tulee antaa tieto määräaikaisen työsopimuksen taustalla olevan käyttäjäyrityksen asiakassopimukseen perustuvan tilauksen syystä ja kestosta tai arvioidusta kestosta sekä arvio vuokratyöntekijän työnantajan yrityksessä tarjolla olevista muista, vuokratyöntekijän työsopimuksessa sovittuja työtehtäviä vastaavista työtehtävistä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

2.

Laki**tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) 6 §:n 1 momentti seuraavasti:

6 §

Tietojen antaminen henkilöstön edustajille

Tilaajan tulee pyynnöstä ilmoittaa tässä laissa tarkoitettusta vuokratyöstä tai alihankinnasta tehdystä sopimuksesta työehtosopimuksen perusteella valitulle luottamusmiehelle tai, jos tällaista ei ole valittu, työsopimuslain (55/2001) 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettu luottamusvaltuutetulle ja työsuojeluval-

tuutetulle. Asiasta ilmoitettaessa on selvitettävä vuokratyön käytön syy, käytettävän työvoiman määrä, yrityksen yksilöintitiedot, työkohde, työtehtävät, sopimuksen kesto ja sovellettava työehtosopimus tai keskeiset työehdot.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 1 päivänä marraskuuta 2012

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Työministeri *Lauri Ihalainen*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

työsopimuslain 2 luvun 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 4 §:n 2 momentin 3 kohta ja 4 momentti, sellaisena kuin niistä on 2 luvun 4 §:n 4 momentti laissa 707/2008 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 luku

2 luku

Työnantajan velvollisuudet

Työnantajan velvollisuudet

4 §

4 §

Selvitys työnteon keskeisistä ehdoista

Selvitys työnteon keskeisistä ehdoista

Selvitys voidaan antaa yhdellä tai useammalla asiakirjalla tai viittaamalla työsuhteessa sovellettavaan lakiin tai työehtosopimukseen. Selvityksestä on käytävä ilmi ainakin:

Selvitys voidaan antaa yhdellä tai useammalla asiakirjalla tai viittaamalla työsuhteessa sovellettavaan lakiin tai työehtosopimukseen. Selvityksestä on käytävä ilmi ainakin:

3) määräaikaisen työsopimuksen kesto ja määräaikaisuuden peruste;

3) *määräaikaisen työsopimuksen määräaikaisuuden peruste ja sopimuksen päättämisaika tai sen arvioitu päättämisaika;*

Edellä 1 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettussa vuokratyössä selvitys on annettava vuokratyöntekijän pyynnöstä myös, vaikka sopimus olisi tehty alle kuukauden määräajaksi.

Edellä 1 luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettussa vuokratyössä selvitys on annettava vuokratyöntekijän pyynnöstä myös, vaikka sopimus olisi tehty alle kuukauden määräajaksi. *Selvityksessä tulee antaa tieto määräaikaisen työsopimuksen taustalla olevan käyttäjäyrityksen asiakassopimukseen perustuvan tilauksen syystä ja kestosta tai arvioitusta kestosta sekä arvio vuokratyöntekijän työnantajan yrityksessä tarjolla olevista muista, vuokratyöntekijän työsopimuksessa sovittuja työtehtäviä vastaavista työtehtävistä.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

2.

Laki**tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) 6 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Tietojen antaminen henkilöstön edustajille

Tietojen antaminen henkilöstön edustajille

Tilaajan tulee pyynnöstä ilmoittaa tässä laissa tarkoitettusta vuokratyöstä tai alihankinnasta tehdystä sopimuksesta työehtosopimuksen perusteella valitulle luottamusmiehelle tai, jos tällaista ei ole valittu, työsopimuslain (55/2001) 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettulle luottamusvaltuutetulle ja työsuojeluvaltuutetulle. Asiasta ilmoitettaessa on selvitettävä käytettävän työvoiman määrä, yrityksen yksilöintitiedot, työkohde, työtehtävät, sopimuksen kesto ja sovellettava työehtosopimus tai keskeiset työehdot.

Tilaajan tulee pyynnöstä ilmoittaa tässä laissa tarkoitettusta vuokratyöstä tai alihankinnasta tehdystä sopimuksesta työehtosopimuksen perusteella valitulle luottamusmiehelle tai, jos tällaista ei ole valittu, työsopimuslain (55/2001) 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettulle luottamusvaltuutetulle ja työsuojeluvaltuutetulle. Asiasta ilmoitettaessa on selvitettävä *vuokratyön käytön syy*, käytettävän työvoiman määrä, yrityksen yksilöintitiedot, työkohde, työtehtävät, sopimuksen kesto ja sovellettava työehtosopimus tai keskeiset työehdot.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta
 20 .